

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

หมวด 4 ด้านการวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน ขององค์การและการจัดการความรู้

“การจัดการ เชื่อมโยงระบบ ข้อมูลสารสนเทศที่ครอบคลุมถึง ระดับตำบล เพื่อการบริการ ด้านสาธารณสุขที่ต่อเนื่อง รวมถึง การกำหนดมาตรฐานการวิเคราะห์ จัดการ ข้อมูลสารสนเทศ เพื่อให้เกิดความปลอดภัย ถูกต้อง แม่นยำ เชื่อถือได้ ก่อให้เกิดการสร้างนวัตกรรม การบริการ การดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ สนองต่อความต้องการ ของบุคลากร ผู้รับบริการ และ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของการดำเนินการ บริการทางการแพทย์และสาธารณสุข เพื่อให้คนไทยทุกคนมีสุขภาพดี”

วิสัยทัศน์ :

“เป็นองค์กรที่เป็นเลิศด้านการบริหาร บริการ และวิชาการทางการแพทย์และ สาธารณสุขที่มีมาตรฐาน ครอบคลุม และเป็นธรรม เพื่อคนไทยสุขภาพดี ภายใน ปี 2566”

พันธกิจ :

- พัฒนานโยบายและแผนด้านสุขภาพ
- บริหารจัดการด้านแผนงาน คน งบประมาณ
- กำกับ ดูแล ประสานงานสาธารณสุข ในพื้นที่
- พัฒนาระบบการเงิน การคลังด้าน สุขภาพ
- พัฒนากำลังคนด้านสุขภาพ
- พัฒนากฎหมายด้านสุขภาพ
- พัฒนาสาธารณสุขระหว่างประเทศ
- ให้บริการสาธารณสุข

คำนิยาม :

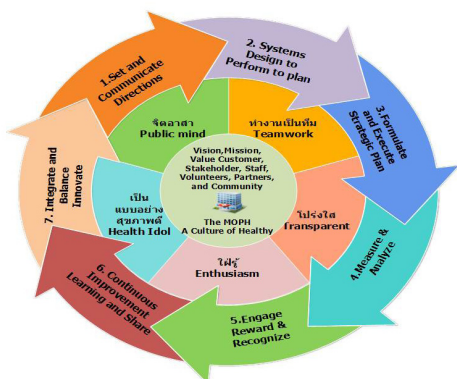
“MOPH”

- M – Mastery (เป็นนายตนเอง)
- O - Originality (เร่งสร้างสิ่งใหม่)
- P – People Centered (ใส่ใจประชาชน)
- H – Humility (ถ่อมตนอ่อนน้อม)

เป้าหมาย :

ประชาชนสุขภาพดี เจ้าหน้าที่มีความสุข ระบบสุขภาพยั่งยืน

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีภารกิจในการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการแพทย์และสาธารณสุข บริหารจัดการทรัพยากรของกระทรวง กำกับ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติราชการ ประสานงานด้านการแพทย์และสาธารณสุขในพื้นที่ พัฒนาระบบการเงินการคลัง ผลิตและพัฒนากำลังคน ด้านสุขภาพ พัฒนากฎหมายด้านการแพทย์และสาธารณสุข พัฒนาความร่วมมือ

ภาพที่ 1 ระบบการนำองค์การ

ด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ และ พัฒนาระบบบริการสุขภาพให้ได้มาตรฐาน ให้บริการส่งเสริมสุขภาพ ควบคุมและป้องกันโรค รักษาพยาบาลฟื้นฟูสุขภาพ และคุ้มครองผู้บริโภค ด้านสาธารณสุข โดยการนำของผู้บริหารทุกระดับผ่านระบบการนำองค์การ (MOPH Leadership System) (ภาพที่ 1)

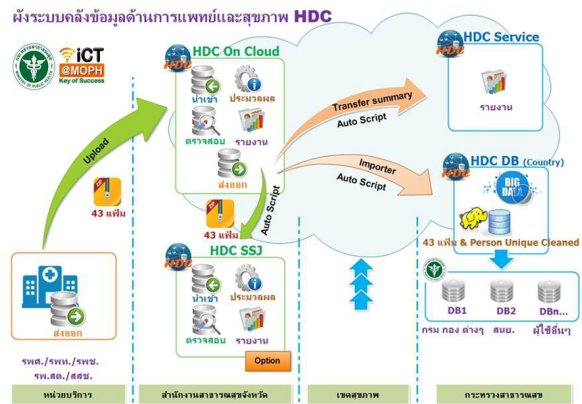
และสร้างกลไกการขับเคลื่อนด้วย “ยุทธศาสตร์ความเป็นเลิศ 4 ด้าน” (4 Excellence Strategies) ได้แก่ 1. ด้านส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคเป็นเลิศ (Prevention & Promotion Excellence) 2. ด้านบริการเป็นเลิศ (Service Excellence) 3. ด้านบุคลากรเป็นเลิศ (People Excellence) 4. ด้านบริหารเป็นเลิศ ด้วยธรรมาภิบาล (Governance Excellence) โดยมีบุคลากร 340,275 คน ที่ปฏิบัติงานตามค่านิยมภายใต้โครงสร้างองค์การ โดยพัฒนาระบบการแพทย์และสาธารณสุขให้มีคุณภาพมาตรฐานสากลไปสู่การส่งมอบบริการสุขภาพที่ดี เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพแข็งแรง ลดอัตราการป่วย อัตราการตาย ลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ลดระยะเวลาการคอย เพิ่มความสามารถในการเข้าถึงบริการสุขภาพที่เหมาะสม สะดวก รวดเร็ว อย่างทั่วถึงเป็นธรรม

ความท้าทายตามพันธกิจการให้บริการการแพทย์และสาธารณสุข พบว่า แนวโน้มปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนมีเพิ่มขึ้น อาทิ สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โครงสร้างประชากรที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ปัจจัยการแข่งขันทั้งภายในและภายนอกประเทศ การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs) ในปี ค.ศ.2030 ขององค์การสหประชาชาติ และความต้องการของผู้รับบริการสุขภาพที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการบรรลุเป้าหมาย **“ประชาชนสุขภาพดี มีอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดไม่น้อยกว่า 80 ปี และอายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดีเมื่อแรกเกิด ไม่น้อยกว่า 72 ปี”** จึงต้องมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับการพัฒนา

กระบวนการบริหารจัดการและบริการสุขภาพให้มีคุณภาพมาตรฐานเทียบเท่าสากล รวมถึงการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ เกิดการสร้างนวัตกรรม การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ลดระยะเวลารอคอยและต้นทุนที่เหมาะสมกับทรัพยากร ที่มีอยู่อย่างจำกัด

ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ (Health Data Center: HDC)

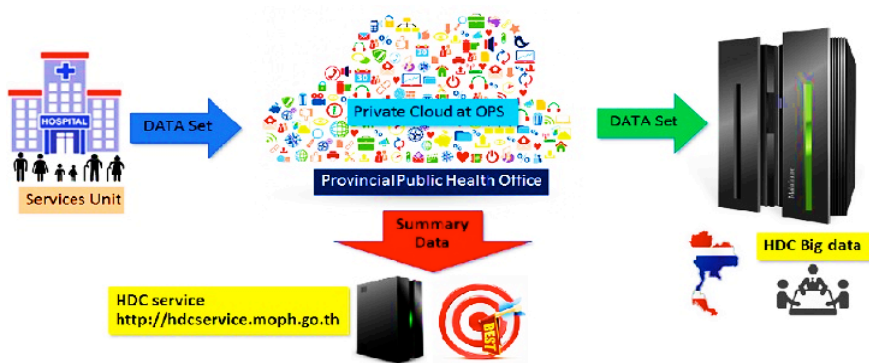
ข้อมูลด้านสุขภาพและการแพทย์รายบุคคลที่จัดเก็บจากหน่วยบริการสาธารณสุข ได้แก่ โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบล จะถูกเก็บรวบรวมสู่คลังข้อมูลด้านสุขภาพและการแพทย์ของสำนักงานสาธารณสุข จังหวัด ทั้ง 76 จังหวัด โดยใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการแบบ Private Cloud Computing ที่กระทรวงสาธารณสุข นนทบุรี โดยมีกลไกจัดการด้านคุณภาพของข้อมูล ภาพรวมในระดับจังหวัด เพื่อนำมาประมวลเป็นรายงานต่างๆ ในระบย่อยที่สำคัญคือ HDC Service เพื่อจะเป็นเครื่องมือให้ทีมคุณภาพข้อมูลระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และ ส่วนกลางใช้ในการตรวจสอบความถูกต้องและติดตามความครบถ้วนของข้อมูลผู้รับบริการ อีกทั้งระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ ที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากทั้งประเทศมากกว่า 5 ปี มากกว่า 10,000 ล้านรายการ ที่ติดตั้งอยู่ที่ กระทรวงสาธารณสุข ในส่วนกลาง (MOPH Big Data หรือ AXIS Project) (ภาพที่ 2) เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลและสารสนเทศในการกำหนด แผนดำเนินงาน กำกับติดตาม และประเมินผลการดำเนินการ เกิดเป็นองค์ความรู้และการปรับปรุงด้านการบริการ ด้านการแพทย์และสาธารณสุข โดยมี การกำหนดรูปแบบ การจัดเก็บข้อมูลและประมวลผล มาตรฐานเดียวกัน ทำให้สามารถ ใช้งานร่วมกันได้ทั้งประเทศ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ ประเมินผล ประกอบกำหนดนโยบายต่างๆ ด้านสาธารณสุข และนำไปสู่ การปรับปรุงบริการ

ภาพที่ 2 กระบวนการจัดการข้อมูลสุขภาพ (Health Data Center : HDC)

ระบบ HDC ยังคำนึงถึงเรื่องความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลสารสนเทศและระบบบริหารจัดการ โดยการจัดให้มีช่องทางในการรับส่งข้อมูลระหว่างจังหวัดและกระทรวงได้เพียงช่องทางเดียว ที่เป็นเส้นทางภายใน (MOPH Intranet) เฉพาะ IP Address ที่กำหนดเท่านั้น นอกจากนี้ยังมีการออกแบบระบบในการเก็บประวัติการรับส่งข้อมูล เพื่อลดภาระความซ้ำซ้อนในการบันทึกข้อมูล เป็นไปตามมาตรฐาน ISO 27001:2013

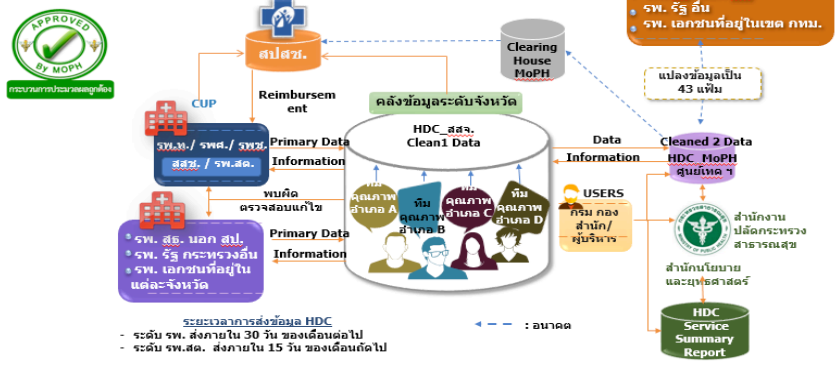
จาก Waterfall Model สู่ MOPH Private Cloud และ MOPH Big Data (AXIS Project)

ภาพที่ 3 MOPH Private Cloud และ HOPH Big Data (AXIS Project)

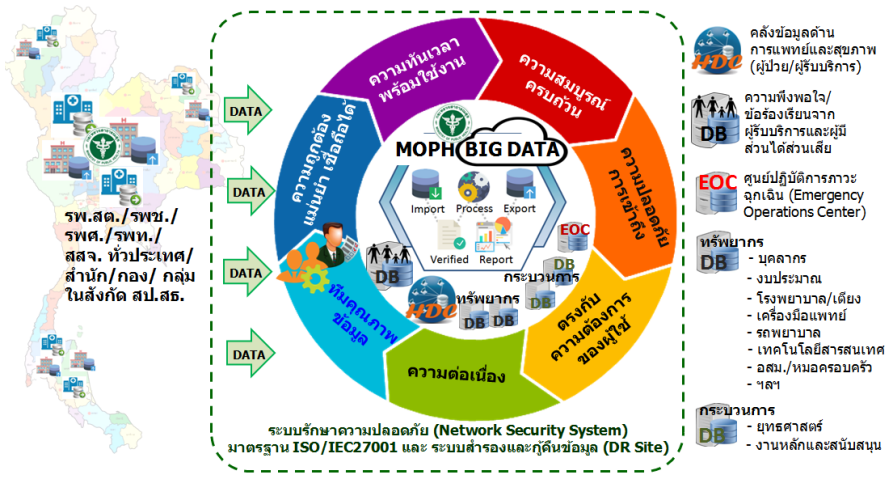
จากรูปแบบการจัดการข้อมูลสุขภาพของผู้รับบริการรูปแบบน้ำตก (Waterfall Model) จากหน่วยบริการกว่า 13,000 แห่ง มีบทบาทเป็นหน่วยจัดเก็บและส่งต่อข้อมูลเข้าสู่คลังข้อมูลส่วนกลางเป็นจำนวนมากศาล โดยไม่มีการวิเคราะห์ จำแนก ทบทวน รวมถึงไม่สามารถย้อนกลับไปแก้ไขข้อมูลได้ ทำให้ข้อมูลขาดความน่าเชื่อถือและไม่ทันต่อเหตุการณ์ จึงเกิดเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดเก็บข้อมูลให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ใช้เทคโนโลยีการจัดการฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data AXIS Project) (ภาพที่ 3) เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ และมีกระบวนการดำเนินงานคุณภาพข้อมูล ที่มีทีมคุณภาพข้อมูลระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับประเทศ ทำหน้าที่กลั่นกรองและตรวจสอบความครบถ้วนและถูกต้องของข้อมูลที่น่าเข้าสู่ระบบ มีกลไกการติดตามโดยผู้บริหารเทคโนโลยีสารสนเทศประจำกระทรวงสาธารณสุข (CIO) ผ่านการประชุมทางไกล (VDO Conference) ร่วมกับนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดและผู้ปฏิบัติงาน เป็นประจำทุกเดือน เพื่อให้มั่นใจได้ว่าสารสนเทศในระบบ MOPH Big DATA มีความพร้อมใช้ และเชื่อถือได้ (ภาพที่ 4)

การดำเนินงานคุณภาพข้อมูล

ภาพที่ 4 การดำเนินงานคุณภาพข้อมูล

ข้อมูลสุขภาพจากคลังข้อมูลสุขภาพ (HDC) ซึ่งรวบรวมข้อมูลสุขภาพจากหน่วยบริการถึงระดับตำบล เขตสุขภาพทั้ง 12 แห่ง ข้อเสนอแนะและข้อร้องเรียนของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากระบบ VOC และรายงานผลการดำเนินงานในพื้นที่ ที่ผ่านการวิเคราะห์ คัดกรองคุณลักษณะที่ดีและประมวลผลด้วยรูปแบบและมาตรฐานเดียวกันจะถูกรวบรวมเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุข (MOPH Big Data) เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลและสารสนเทศในการกำหนดแผนดำเนินงาน กำกับติดตาม และประเมินผลการดำเนินการ เกิดเป็นองค์ความรู้และการปรับปรุงด้านการบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุข นอกจากนี้ ยังมีการนำมาตรฐาน ISO27001:2013 มาใช้ในกระบวนการจัดการข้อมูล (ภาพที่ 5) เนื่องจากข้อมูลสุขภาพถือว่าเป็นข้อมูลที่ละเอียดอ่อน และเป็นความลับที่มีความสำคัญต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

ภาพที่ 5 การจัดการฐานข้อมูล HOPH Big Data

การวัดผลการดำเนินการกับเหตุการณ์

การวัดผลการดำเนินการที่สามารถสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระบบบริการสุขภาพอย่างรวดเร็วด้วยระบบ M&E (Monitoring and Evaluation) โดยอาศัยระบบ HDC Service และระบบฐานข้อมูล MOPH Big Data เป็นกลไกในการติดตามและรายงานผลการดำเนินงานด้านงบประมาณ ทรัพยากรการแพทย์ บุคลากรสาธารณสุข ตัวชี้วัดการดำเนินการ และการให้บริการ ทั้งในระดับจังหวัด ระดับเขตบริการสุขภาพและภาพรวมประเทศ รวมถึงมีการเตือนเมื่อข้อมูลถึงจุดเสี่ยงที่จะไม่บรรลุเป้าหมาย ในรูปแบบกระดานสรุปข้อมูล (dashboard) ที่เข้าใจง่ายและชัดเจน ด้วยข้อมูลจากการสำรวจแบบ Cross-sectional/ Cluster/ Sampling และ Rapid Survey ทำให้สามารถบริหารจัดการต่อความเสี่ยงที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว

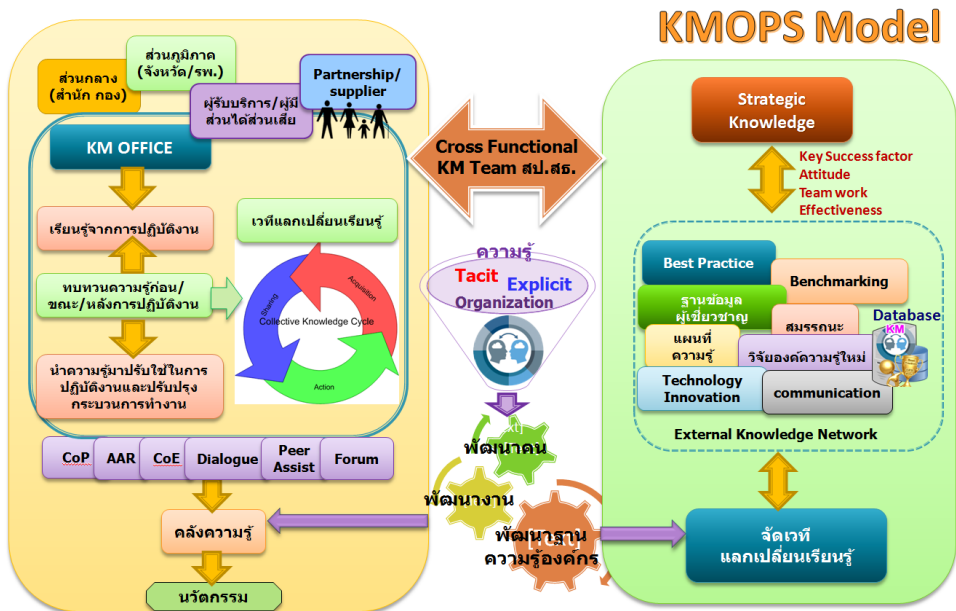

ภาพที่ 6 เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อคุณภาพการบริหารจัดการ

องค์ความรู้สู่นวัตกรรม

การจัดการความรู้สู่สุขภาพทั้งในระดับกระทรวง ระดับกรม ระดับเขตสุขภาพและ ขั้บเคลื่อนโดยวางแผนการดำเนินการจัดการความรู้ตามขั้นตอนการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริม สนับสนุนพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถนำไปจัดการความรู้ตามประเด็นยุทธศาสตร์ พันธกิจ วิสัยทัศน์ และการแลกเปลี่ยนความรู้ทั้งหน่วยงานภายใน ส่วนกลางและ ส่วนภูมิภาค มีการจัดทำระบบการเรียนรู้จากการสร้างองค์ความรู้ นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ใน การตัดสินใจและปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จัดทำแผนรวดเร็วตรงประเด็น ทำให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ และนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติและพัฒนางาน อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดการพัฒนาองค์การอย่างต่อเนื่อง

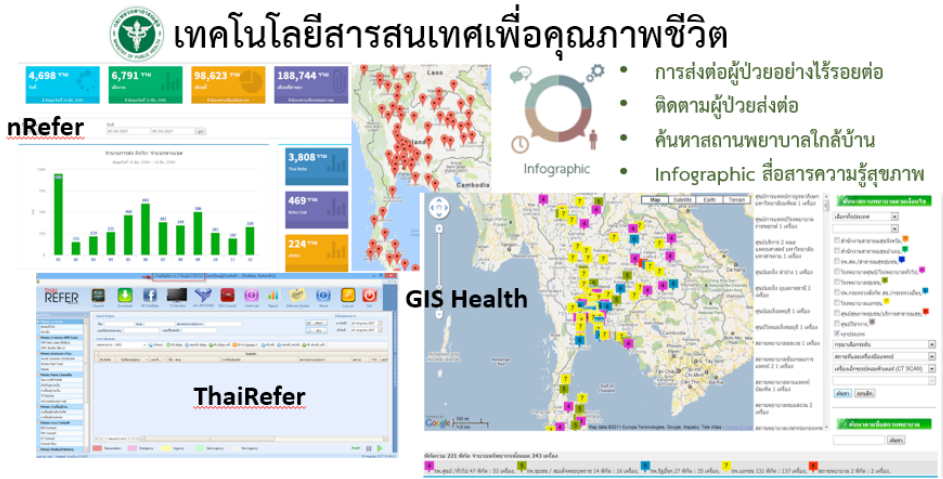
เพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานอย่างยั่งยืน ได้ดำเนินการจัดทำ ฐานข้อมูลวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ ให้เกิดการเปรียบเทียบอย่างเป็นระบบและจัดทำสมรรถนะ ด้านวิชาชีพที่สามารถนำไปปฏิบัติให้สอดคล้องเป็นมาตรฐานเดียวกัน เกิดเป็นองค์ความรู้ใน การจัดทำยุทธศาสตร์ขององค์การ (ภาพที่ 7)

ภาพที่ 7 KMMOPS Model

จากการพัฒนาองค์การสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้วิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ เพื่อส่งเสริมสุขภาพของคนไทย และมุ่งเน้นสู่นวัตกรรมและทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งจะเริ่มต้นแบบให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพบริการที่ดีทั้งองค์กร ด้วยการพัฒนาศูนย์แห่งความเป็นเลิศ ให้ตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาสุขภาพของประชาชน โดยคำนึงถึงความสามารถในการเข้าถึงบริการที่เสมอภาค มีคุณภาพมาตรฐาน การแข่งขันทางเศรษฐกิจ วิชาการและเทคโนโลยีที่เหมาะสม เช่น 1. การจัดตั้งคลินิกหอบหืดที่ เกิดจากการเรียนรู้วิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศในเรื่องเวชศาสตร์ครอบครัวจากประเทศสกอตแลนด์ 2. ระบบ Fast track ในการส่งต่อผู้ป่วย STEMI ที่เริ่มดำเนินการในเขตบริการสุขภาพที่ 7 และมีการขยายผลต่อไปยังเขตบริการสุขภาพอื่นๆ ที่สามารถช่วยลดอัตราการตาย ลดระยะเวลาการตายของกล้ามเนื้อหัวใจ และเพิ่มอัตราการเข้าถึงบริการของผู้ป่วย STEMI 3. หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ที่ประเทศไทยได้รับเชิญให้เป็น “แซมเปียนในการขับเคลื่อนหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า” ประจำปี 2559 ร่วมกับประเทศต่างๆ ในการขับเคลื่อนหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าให้สำเร็จและประชาชนทั่วโลกเข้าถึงบริการและมีสุขภาพที่ดี

อีกหนึ่งระบบสารสนเทศเพื่อคุณภาพชีวิตที่เพิ่มประสิทธิภาพในการช่วยชีวิตผู้ป่วยระหว่างการส่งต่อผู้ป่วยจากโรงพยาบาลแห่งหนึ่งไปยังโรงพยาบาลอีกแห่งหนึ่งที่มีศักยภาพในการรักษาพยาบาลที่มากกว่า นั่นคือระบบ ThaiRefer ซึ่งพัฒนาขึ้นที่โรงพยาบาลลำปาง และขยายผลใช้งานระบบไปยังโรงพยาบาลต่างๆ ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ทำให้เจ้าหน้าที่สามารถตรวจสอบและติดตามอาการผู้ป่วยระหว่างการเดินทางจนจบกระบวนการส่งต่อ เข้าสู่กระบวนการรักษา นอกจากนี้ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขยังได้พัฒนาระบบ National Referral System หรือ nRefer ขึ้นเพื่อเป็นระบบกลางในการเชื่อมโยงระบบรับ - ส่งข้อมูลผู้ป่วยเพื่อการรักษาอย่างต่อเนื่อง ระหว่างผู้ให้บริการระบบที่แตกต่างกัน ระบบยี่ห้อต่างๆ อาทิ ThaiRefer ReferLink iRefer Refer Online (ภาพที่ 8) เพื่อแลกเปลี่ยนและใช้ประโยชน์ข้อมูลผู้ป่วยร่วมกันได้จากหลากหลายรูปแบบ ซึ่งในปัจจุบันได้มีการขยายผลการใช้ระบบ nRefer จากองค์กรภายนอกสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข เช่น โรงพยาบาลราชวิถี กรมการแพทย์ โรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลรามธิบดี เป็นต้น

ภาพที่ 8 เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อคุณภาพชีวิต

จากความมุ่งมั่นของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขในการพัฒนาระบบการวิเคราะห์ผลจัดการองค์ความรู้ โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศที่เชื่อมโยงข้อมูลทั่วประเทศให้สามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว เกิดเป็นแรงผลักดันแก่องค์กรและบุคลากรในการนำข้อมูลและสารสนเทศที่ดีมาสู่การสร้างนวัตกรรม เพื่อเพิ่มคุณภาพในการบริการและประสิทธิภาพในการดำเนินการอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร “ประชาชนมีสุขภาพแข็งแรง เจ้าหน้าที่มีความสุข ระบบสุขภาพยั่งยืน”

